

Martti Vihanto

Esson huoltoasemilta sai postimerkkejä *Filatelisti 6/2020*

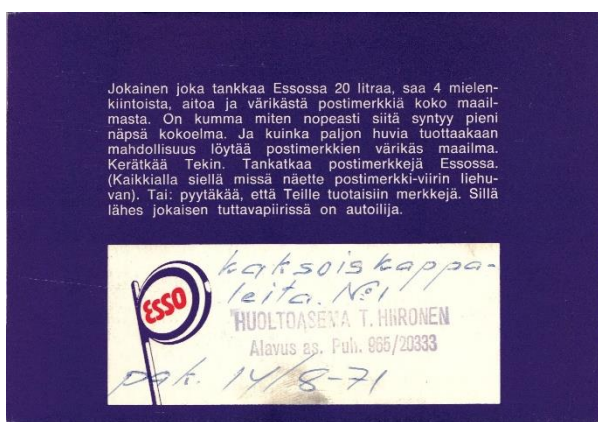
Colnect on julkaissut postimerkkien tunnistussovelluksen *Filatelisti 3/2020*

Puuttuva luettelonumero kotkamerkeissä *Filatelisti 3/2020*

Hyperinflaatio Guinnessin postimerkkiennätyksissä *Filatelisti 3/2020*

Esson huoltoasemilta sai postimerkkejä

Polttoaineen tankkaajat saivat Esson huoltoasemilla 1970-luvun alussa postimerkkejä ostotensa kylkiäisenä. Kokoelmassani on kaksiosainen taitettu säilytyskortti, jossa on huoltoasema T. Hiironen leima Alavuden asemalta sekä kynällä päiväys 14.8.1971. Siinä kerrotaan Esson kampanjasta.



Säilytyskortissa lukee, että jokaisesta 20 litran tankkauksesta saa neljä ”mielenkiintoista, aitoa ja värikästä postimerkkiä koko maailmasta. On kumma miten nopeasti siitä syntyy pieni näpsä kokoelma.” Postimerkit oli pakattu pieniin punaisiin, Esson logolla varustettuihin pusseihin.

Essolta sai ostaa merkkejä varten 64-sivuisen keräilyalbumin Postimerkkejä koko maailmasta. Siinä on eri maista myös perustietoja ja lippu. Esipuheessa todetaan: ”Postimerkkien kautta oppii pala palalta tuntemaan maailmaa. Enemmän maantiedettä, enemmän yksityiskohtia kaukaisista maista. Pääsee luomaan silmäyksen historiallisiin ja poliittisiin tapahtumiin.” Tämä kaikki pitää paikkansa vielä 50 vuotta myöhemminkin. Kansiota oli saatavana myös ruotsinkielisenä.

Kansion hinta oli kolme markkaa. Seppo Louhivuoren kokoelmassa on turkulaisen

Uudenmaantullin huoltoaseman kassakuitti kansioista. Siinä lukee mahdollisesti päiväyksen alku 24 VI 1.

Jarmo Nousiainen kirjoittaa Esson postimerkkikampanjasta *#postimerkkeilija*-verkkolehdessä 24.1.2020. Hänen filatelia-harrastuksensa sai alkunsa Esson merkeistä alle kouluikäisenä. Tästä hän saa kiittävä isäänsä, joka kävi tankkaamassa auton paikallisella Esson huoltoasemalla. Nousiainen arvelee, että moni muukin on saanut tätä kautta ensikosketuksen filateliaan. *#postimerkkeilija*-lehden toimittaja on Aapo Korte.

Myös Jukka Vesterinen kertoo Esson postimerkkikampanjasta *Huoltoasemakirjasaan* (2009) sekä esittää kuvan säilytyskortin kannesta ja merkkipussista. Vesterinen mainitsee samalla Esson toisen kampanjan, johon kuuluivat Eläinten kuninkaat -keräilykirja ja puolensataa eläinaiheista tarrakuvaa.

Kilpailuviranomaisilla on tapana suhtautua kylkiäisiin ja kytkeykauppaan jonkun verran varauksellisesti. Markkinointikeino vaikeuttaa hintavertailuja ja saattaa sumentaa muutenkin kuluttajan harkintakykyä. Tavaraa mennään ostamaan tietyltä myyjältä kylkiäisen eikä edullisen hinnan takia, ja itse tavara saattaa jopa olla sivuseikka, kunhan saa keräilykuvan tai jotain muuta näennäisen ilmaista. Esson postimerkkikampanja jäi tietyvästi lyhytaikaiseksi, ehkä juuri tämänkaltaisista syistä.

Esso on saanut alkunsa yhdysvaltalaisesta öljyalan yhtiöstä Standard Oil Company, joka jouduttiin kilpailulakien vastaisena hajottamaan osiin 1910-luvun alussa. Yhtiön nimen alkukirjaimet S ja O muodostavat peräkkäin äännettynä sanan 'esso'. Yhtiön perustaja John D. Rockefeller on kuvattuna Belgian postimerkillä vuonna 1955.

Colnect on julkaissut postimerkkien tunnistussovelluksen

Yleiskeräilijöille ja muillekin tulee tilanteita, joissa postimerkin löytäminen luettelosta tuottaa vaikeuksia. Ilmestymisvuotta ei ole aina näkyvissä tai muulla tavoin pääteltävissä, ja joskus ei tiedä edes julkaisijamaata. Uusi mobiilisovellus helpottaa ongelmaa.

Colnect on vuonna 2002 alkunsa saanut verkkopalvelu, jonka runkona ovat postimerkkien, puhelinkorttien, teepussien ja monien muiden keräilykohteiden luettelot. Palvelun verkko-osoite on <https://colnect.com>. Postimerkkiluettelossa on tällä hetkellä lähes 0,9 miljoonaa merkkiä, ja sitä täydennetään jatkuvasti. Luetteloiden käyttö edellyttää vain rekisteröitymistä, mutta muut palvelut kuten vaihtoon liittyvät ovat osittain maksullisia.

Colnect julkaisi huhtikuun alussa Android-sovelluksen, joka auttaa postimerkin määrittämisessä ja löytämisessä luettelosta. Merkistä otetaan ensin kuva kameralla tai skannerilla, ja ladataan se sovellukseen. Tämän jälkeen tulee ehdotuksia, joista valitsemalla pääsee luettelossa oikeaan kohtaan. Samalla tavalla voi etsiä postimerkkiä Googlen ja muiden hakukoneiden kuvahallalla, mutta siellä voi ohjautua ties mihin osoitteisiin.

Muutamien kokeilujen perusteella Stamp Identifier vaikuttaisi toimivan ainakin jollain tavalla. Haku onnistuu parhaiten leimattomista merkeistä, joista otettu kuva on laadukas ja kaikki ylimääräinen on rajattu ulkopuolelle.

Sovelluksen käyttökelpoisuus riippuu paljon tilanteesta ja keräilijästä. Jos saan ison erän esimerkiksi Japanin postimerkkejä, toimin varmaan niin kuin aina ennenkin. Järjestelen ensin karkeasti ja heitän sekundat roskiin, ja käyn tämän jälkeen oman

kokoelmani läpi, merkkejä siihen verraten. Lopuksi selaan Michelin paperiluetteloa niin kauan edestakaisin, että riittävän monta on osunut silmiin. Luetteloni päättyy vuoteen 2005, ja tästä eteenpäin on tyydyttävä Michelin online-versioon. Jäännökseen voisi sitten soveltaa sähköistä tunnistamista.



Kokeilemalla jokainen keräilijä voi itseksensä päätellä, milloin ja missä määrin Colnectin sovelluksesta on hänelle käytännön hyötyä. Hieno juttu on joka tapauksessa, että tällaisia äppejä kehitellään ja saatetaan keräilijöiden käyttöön.

Puuttuva luettelonnumero kotkamerkeissä

Postimerkkiluetteloissa jää joskus numeroita väliin numeroinnin muuttamisen tai muun syyn takia. Esimerkiksi LAPEssa ei ole numeroa 67 kotkamerkkien ja Saarismallin välissä. Ainakin vielä 1970-luvulla se oli 1 markan merkki A-hammasteella. Nykyään merkki on 59A.



1 markan B-hampainen ilmestyi vuonna 1902 ja A-hampainen vasta 1914. Syynä numeroinnin muutokseen on mahdollisesti se, että jälkimmäinen luettiin aluksi malliin 1911 ja sille haluttiin antaa oma numeronsa.

Molemmissa käytettiin samaa painolevystä. Matti Pesonen mainitsee kirjassaan *Suomen kotkamerkit 1901–1911*, että keskuskuvion siirtymää esiintyy vain B-

hammasteen merkeillä. Siirtymät luokitellaan koevedoksiksi, vaikka leimattujakin tunnetaan.

Myös 10 markan merkkiä ilmestyi toisella hammasteella mallin 1911 käyttöaikana vuonna 1915. Se on kuitenkin aivan eri väriä, ja sillä on LAPEssa aiheellisesti oma numeronsa 66. Näin on myös Normassa ja Facitissa.

Michelissä puuttuu kotkamerkkien ja Saarismallin välistä kaksi numeroa, mistä on merkintä ”MiNr. 66–67 fallen aus”. Syy on varmaankin sama. Vuosien 1914 ja 1915 merkkien numerot ovat 59A ja 60D.

Päälajin määrittely on toisinaan tulkinnanvaraista. Päälajikeräilijöiden kokoelmista tulee tämän vuoksi erilaisia sen mukaan, mitä luetteloa he haluavat käyttää ja kuinka tarkkaan noudattaa sen taksonomiaa.

Hyperinflaatio Guinnessin postimerkkiennätyksissä

Guinness Superlatives (nykyään Guinness World Records) Ltd. julkaisi vuonna 1982 kirjan, jossa on postimerkkeihin liittyviä ennätyksiä. Eero Hellsten toimitti kirjan suomeksi pari vuotta myöhemmin nimellä *Guinness postimerkit. Ennätyksiä ja erikoisuuksia*. Kustantaja on Sanoma Osakeyhtiö.

Nimellisarvoltaan korkein postimerkki on kirjan mukaan Unkarissa vuonna 1946 ilmestynyt 500 000 000 000 000 000 pengön merkki. Se on puoli triljoonaa eli puoli miljoonaa miljoonaa miljoonaa.

Aikaisempi ennätys oli 50 000 000 000 eli 50 miljardin markan postimerkki Saksassa vuonna 1923. Leimatun aitoutetun merkin hinta suhteessa liimakkeelliseen käyttämättömään on Michelissä 150-kertainen. Merkkiä

esiintyy myös sahanterälävisteellä, ja hintaero on siinä yli 300-kertainen. Kuvan postimerkin leiman aitoudesta ei ole tietoa.



Postimerkkeihin liittyviä ennätyksiä on myös www.guinnessworldrecords.com-sivustolla.